

Συμβούλιο της Ευρώπης – CEPEJ
46^η Ολομέλεια, 18-19 Ιουνίου 2026

Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα την αποτελεσματικότητα και την αυτοματοποίηση των δικαστικών διαδικασιών

Η αυτοματοποίηση για την επίτευξη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας, παροχή εργαλείων χωρίς να αποστερείται ο δικαστής τις αρμοδιότητές του

Εισηγητής: Sonya Djemni-Wagner
Γενική Εισαγγελέας, Ποινικό Τμήμα
Ειδική σύμβουλος του Γενικού Εισαγγελέα
Διεθνείς και Θεσμικές σχέσεις
Γαλλικό Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο¹

Η συζήτησή μας επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα μέσω της αυτοματοποίησης των δικαστικών διαδικασιών.

Προτείνω να αναφερθούμε τόσο στα σχέδια του Υπουργείου Δικαιοσύνης (της Γαλλίας) όσο και σε εκείνα του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου (της Γαλλίας) και να συζητήσουμε με ειλικρίνεια τις δυσκολίες και τα ερωτήματά μας.

Να διευκρινίσουμε δύο έννοιες πριν ανοίξουμε τη συζήτηση

Πριν από τα παραδείγματα, μια διάκριση. Μου φαίνεται απαραίτητη για μια εποικοδομητική συζήτηση, καθώς οι δύο έννοιες συχνά συγχέονται: η αυτοματοποίηση και η τεχνητή νοημοσύνη.

---

¹ Η απόδοση του κειμένου στην ελληνική γλώσσα έγινε με πρωτοβουλία του Εθνικού Εκπροσώπου στην CEPEJ Κωνσταντίνου Κουσουλή, Αντιπροέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας ε. τ..

Η Αυτοματοποίηση είναι η εκτέλεση, από ένα πληροφοριακό σύστημα, κανόνων που έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων, είτε από τον νομοθέτη είτε από τους επαγγελματίες του κλάδου. Το σύστημα δεν επινοεί τίποτα. Εφαρμόζει μια ντετερμινιστική λογική, που έχει σχεδιαστεί και επικυρωθεί από ανθρώπους. Σε σταθερό πλαίσιο, η ίδια είσοδος παράγει πάντα την ίδια έξοδο. Αυτά τα συστήματα είναι επομένως προβλέψιμα, ανιχνεύσιμα και εύκολα ελεγχόμενα.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη, με την έννοια που χρησιμοποιείται στον δικαστικό τομέα, περιλαμβάνει συστήματα που μαθαίνουν από δεδομένα. Εδώ, το αποτέλεσμα δεν είναι η εκτέλεση ενός ρητού κανόνα. Πρόκειται για μια εκτίμηση πιθανοτήτων, βασισμένη σε συσχετίσεις που έχουν αποκτηθεί μέσω μάθησης. Αυτό συνεπάγεται ένα βαθμό αβεβαιότητας και θέτει συγκεκριμένα ερωτήματα: εξηγήσιμη λειτουργία, αντιπροσωπευτικότητα των δεδομένων, ανθρώπινος έλεγχος του αποτελέσματος.

Το μήνυμα που πρέπει να κρατήσουμε, η κεντρική ιδέα, είναι η εξής: η Αυτοματοποίηση και η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο, ούτε ως προς την ωριμότητα, ούτε ως προς τον κίνδυνο. Η Αυτοματοποίηση είναι ο πιο ώριμος και ο λιγότερο επικίνδυνος μοχλός. Η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι ένας συμπληρωματικός μοχλός, πολύ ελπιδοφόρος.

Το σημείο εκκίνησης: τεράστιοι όγκοι

Μερικά στοιχεία για να κατανοήσουμε το μέγεθος του ζητήματος. Αφορούν τους τρεις μεγάλους τομείς της Γαλλικής Δικαιοσύνης, και όλοι παρουσιάζουν αύξηση.

Για τα **διοικητικά δικαστήρια**: 377.000 αποφάσεις ετησίως (+6%), 227.000 μόνο για το δικαστήριο των ελεγχόμενων θέσεων στάθμευσης (+11,2%), 60.000 αποφάσεις του Εθνικού Δικαστηρίου Ασύλου.

Όσον αφορά τα **πολιτικά δικαστήρια**: σχεδόν 1,9 εκατομμύρια αποφάσεις σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, 4,3 εκατομμύρια νέες ποινικές υποθέσεις, πάνω από 600.000 αποφάσεις σε ποινικές υποθέσεις.

Τέλος, όσον αφορά τον **υπουργικό τομέα**: εκδίδονται κάθε χρόνο 68.000 άδειες κρατουμένων, σχεδόν 54.000 κοινωνικο-εκπαιδευτικές εκθέσεις που αφορούν τη δικαστική προστασία των ανηλίκων.

Πρώτο ερώτημα: τι έχουμε ήδη δοκιμάσει;

Απαντώ με συγκεκριμένα παραδείγματα, καθώς αυτό είναι που μας βοηθά να προχωρήσουμε. Θα ξεκινήσω με το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο και, στη συνέχεια, θα παρουσιάσω τους «βοηθούς» που δοκιμάζονται επί του παρόντος από το Υπουργείο, καθώς και τις προσπάθειες κατάρτισης.

Το Γαλλικό Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο: μια «λιτή» Τεχνητή Νοημοσύνη, με δεδομένα υψηλής ποιότητας

Ας ξεκινήσουμε από την Αυτοματοποίηση με τη στενή έννοια, εκεί όπου είναι πιο ολοκληρωμένη. Από το 2020, το Δικαστήριο ανέπτυξε εσωτερικά ένα εργαλείο **αυτόματης κατεύθυνσης των υπομνημάτων**. Το πλαίσιο: ένας υπάλληλος έπρεπε να γνωρίζει σχεδόν 200 κωδικούς θεμάτων για να κατευθύνει κάθε φάκελο προς το σωστό τμήμα. Το εργαλείο, που αναπτύχθηκε από έναν μόνο επιστήμονα δεδομένων μέσα σε δύο μήνες, φτάνει σήμερα σε ποσοστό επιτυχίας άνω του 90%. Πρόκειται για μια «λιτή» Τεχνητή Νοημοσύνη, βασισμένη σε δεδομένα εξαιρετικής ποιότητας, που προέρχονται από δεκαπέντε χρόνια δομημένων ανθρώπινων αναλύσεων. Το δίδαγμα είναι πολύτιμο: ένα μικρό, καλά στοχευμένο έργο, βασισμένο σε καθαρά δεδομένα, αποφέρει άμεσα οφέλη.

Όσον αφορά την **Τεχνητή Νοημοσύνη που μαθαίνει**, το ίδιο Δικαστήριο θέσπισε ήδη από το 2019 ένα εργαλείο **ψευδωνυμοποίησης** των αποφάσεων, απαραίτητο για τα ανοιχτά δεδομένα: αποκρύπτει αυτόματα τα στοιχεία που θα επέτρεπαν την επαναταυτοποίηση των προσώπων. Πάνω από 1,8 εκατομμύρια αποφάσεις είναι επί του παρόντος ελεύθερα προσβάσιμες στον ιστότοπο του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου (οι αποφάσεις του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, των Εφετείων και των Πρωτοδικείων, σε αστικές υποθέσεις, και σύντομα και σε ποινικές υποθέσεις). Όλες πρέπει να υποστούν αυστηρή ψευδωνυμοποίηση.

«Mon Assistant Justice» («Ο δικαστικός βοηθός μου»): ανταπόκριση σε μια συχνά αόρατη πραγματικότητα

Πέρα από την αυτοματοποίηση, πειραματιζόμαστε με διάφορες εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης για να βοηθήσουμε τους επαγγελματίες να διαχειριστούν έναν αυξανόμενο όγκο πληροφοριών. Το πρώτο έργο είναι το «Mon Assistant Justice».

Για να αντιμετωπίσει τη μη επίσημη χρήση δημόσιων πλατφορμών, όπως το ChatGPT, η οποία ενέχει σημαντικούς κινδύνους, το Υπουργείο αναπτύσσει έναν αυτόνομο βοηθό, ο οποίος φιλοξενείται στη Γαλλία σε ένα ασφαλές περιβάλλον.

Σήμερα, περισσότεροι από 10.000 υπάλληλοι τον χρησιμοποιούν σε πειραματικό στάδιο. Τους επιτρέπει να συντάξουν μια σημείωση, να συνοψίσουν ένα ογκώδες έγγραφο, να προετοιμάσουν μια έκθεση, να αναδιατυπώσουν ένα κείμενο ή να δομήσουν μια σκέψη. Δεν είναι εργαλείο λήψης αποφάσεων· δεν είναι εργαλείο νομικής έρευνας. Είναι ένα εργαλείο υποστήριξης της καθημερινής πνευματικής εργασίας.

“Mon Assistant Pénal” (Ο Ποινικός Βοηθός μου): η σύνοψη των διαδικασιών

Μια δεύτερη πειραματική εφαρμογή αφορά την ποινική διαδικασία και διεξάγεται σε συνεργασία με το Εφετείο του Παρισιού και την Εισαγγελία. Οι ποινικοί φάκελοι φτάνουν μερικές φορές τις αρκετές χιλιάδες σελίδες· ο χρόνος που αφιερώνεται στον εντοπισμό των γεγονότων, των εμπλεκόμενων, των διαδικαστικών πράξεων ή των αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να είναι σημαντικός. Το «Mon Assistant Pénal» παράγει μια πρώτη δομημένη σύνοψη του φακέλου.

Η καινοτομία δεν έγκειται μόνο στη **σύνοψη**. Αφορά επίσης την **ιχνηλασιμότητα**. Ο δικαστής πρέπει να μπορεί να ανατρέξει αμέσως στο αρχικό έγγραφο. Μια σύνοψη χωρίς αναφορά πηγής δεν είναι αποδεκτή σε ένα δικαστικό περιβάλλον.

Συγκεκριμένα, ο δικαστής εισάγει μια πλήρη διαδικασία, ακόμη και αν αποτελείται από σαρώσεις ή εικόνες· το εργαλείο προσδιορίζει τη φύση του αδικήματος και προτείνει μια σύνοψη με βάση ερωτήσεις προσαρμοσμένες στον τύπο της υπόθεσης, επιλέγοντας τα σχετικά πρακτικά χάρη στην τεχνολογία της Ανάκτησης Επαυξημένης Δημιουργίας (RAG).

Το προϊόν είναι διαθέσιμο σε περίπου πενήντα δικαστές ποινικού δικαίου από τις 24 Μαρτίου 2026.

“Mon Assistant Civil” (Ο Βοηθός μου για Αστικές Υποθέσεις): εντοπισμός των πραγματικά αμφισβητούμενων σημείων

Μια τρίτη πιλοτική εφαρμογή διεξάγεται στον τομέα των αστικών υποθέσεων. Ο στόχος είναι σχετικά περιορισμένος. Πρόκειται για την παροχή βοήθειας στον δικαστή ώστε να εντοπίζει γρήγορα τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των υπομνημάτων των διαδίκων.

Με άλλα λόγια: σε τι συμφωνούν τα μέρη; σε τι αφορούν πραγματικά οι αμφισβητήσεις; ποια μέσα επικαλούνται; ποιες αιτήσεις υποβάλλονται; Το Υπουργείο ελπίζει έτσι να μειώσει τον χρόνο που αφιερώνεται στις προπαρασκευαστικές εργασίες, ώστε ο δικαστής να αφιερώσει περισσότερη ενέργεια στην **καθαυτή νομική ανάλυση**.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορεί να αναλύει και να συνοψίζει τα συμπεράσματα, να προσυντάσσει την περιγραφή της διαφοράς και, για τις επαναλαμβανόμενες υποθέσεις, να βασίζεται στα πρότυπα του ίδιου του δικαστή.

Ο ανθρώπινος παράγοντας: η κατάρτιση, προϋπόθεση για μια αξιόπιστη Τεχνητή Νοημοσύνη

Η τεχνολογία δεν αρκεί: η εκπαίδευση είναι αυτή που καθιστά μια Τεχνητή Νοημοσύνη αξιόπιστη.

Η Εθνική Σχολή Δικαστών δραστηριοποιείται σε τρία επίπεδα (οι Γάλλοι δικαστές και εισαγγελείς παρακολουθούν μία εβδομάδα υποχρεωτικής συνεχιζόμενης εκπαίδευσης ετησίως).

- **Just fAIR**: ευρωπαϊκό πρόγραμμα με επικεφαλής την Εθνική Σχολή Δικαστών: εργαστήρια με δικηγόρους και επαγγελματίες του δικαστικού κλάδου από διάφορα κράτη, καθώς και μια πηγή συγκριτικών ορθών πρακτικών.
- **«Cafés IA-Justice»**: άτυποι χώροι συζήτησης με σημαντικούς ομιλητές, για ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις χρήσεις, τα ερωτήματα και τις επιφυλάξεις, καθώς και για τη δημιουργία μιας κοινής κουλτούρας πριν από οποιαδήποτε γενίκευση.
- **Εκπαιδευτικό πακέτο για την Τεχνητή Νοημοσύνη**: διατίθεται στα δικαστήρια, για εν ενεργεία δικαστικούς, σχετικά με τα σημαντικά ζητήματα: ευαίσθητα δεδομένα, ψηφιακή κυριαρχία, ιχνηλασιμότητα, υποχρεωτική ανθρώπινη εποπτεία.

Δύο διαστάσεις, πάντα μαζί: η τεχνική κατανόηση των εργαλείων, καθώς και τα ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα της χρήσης τους.

Δεύτερο ερώτημα: ποιες διαδικασίες πρέπει να αυτοματοποιηθούν; Η περίπτωση ARTJP

Φτάνω στον πυρήνα της συνεδρίας μας: ποιες εργασίες, επαναλαμβανόμενες, μεγάλου όγκου και χαμηλής πολυπλοκότητας, μπορούν να αυτοματοποιηθούν;

Το ARTJP (*Automation Of Routine Tasks In Judicial Proceedings*) αυτοματοποιεί τις πιο επαναλαμβανόμενες διαδικαστικές εργασίες της δικαστικής επεξεργασίας. Ο στόχος: να απελευθερωθεί χρόνος για τους δικαστές και τους γραμματείς, ώστε να επικεντρωθούν στο ουσιαστικό, δηλαδή στην ανάλυση, τη λήψη αποφάσεων και την υποστήριξη του πολίτη που προσφεύγει στη δικαιοσύνη.

Το έργο ξεκινά από μια συγκεκριμένη περίπτωση χρήσης: τα **καταναλωτικά δάνεια**. Η επιλογή αυτή δεν είναι τυχαία. Μεγάλος όγκος (πάνω από 300.000 υποθέσεις μη εξόφλησης ετησίως), αλλά και αυστηρή τυπολογία, δύσκολοι υπολογισμοί, τραπεζικά εκκαθαριστικά έγγραφα, φάκελοι που εξακολουθούν να είναι σε μεγάλο βαθμό σε έντυπη μορφή, παλιά και μη εργονομικά ψηφιακά εργαλεία. Μεγάλο πνευματικό φορτίο. Μια διαδικασία επίλυσης διαφορών όπου κάθε στάδιο βασίζεται σε σαφείς κανόνες, αλλά όπου η χειροκίνητη εκτέλεση είναι αργή και επίπονη. Ο στόχος έχει ποσοτικοποιηθεί: αυτοματοποίηση του 20 έως 25 % των εργασιών ρουτίνας έως το 2030.

Υποστηρίζεται από το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω της Ομάδας Εργασίας για τις Μεταρρυθμίσεις και τις Επενδύσεις (DREFORM). Συνεργάζονται μαζί του δύο ιδιωτικές εταιρείες (PwC και Sopra Steria). Το έργο χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI).

Έναρξη τον Οκτώβριο του 2025, για διάρκεια δύο ετών.

Η διαδικασία ακολουθεί τρία στάδια:

1. **φάση ανάλυσης: χαρτογράφηση των μαζικών διαφορών και καθορισμός μιας λύσης, με βάση την υπό κρίση περίπτωση «καταναλωτικό δάνειο»·**
2. **δημιουργία ενός αποδεικτικού μοντέλου (POC), για την επαλήθευση των συμπερασμάτων της ανάλυσης·**
3. **εκπόνηση στρατηγικής διάδοσης στα δικαστήρια, η οποία θα διατυπωθεί σε τεχνικές προδιαγραφές.**

Η φάση της ανάλυσης βασίστηκε σε επιτόπια έρευνα: επισκέψεις σε διάφορα δικαστήρια (Λιλ, Λιζιέ, Ρουέν, Σεν-Ντενί/Ρεϋνιόν) και ένα ευρωπαϊκό ερωτηματολόγιο (Γερμανία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Εσθονία).

ARTJP: η ροή εργασίας μέσω «πρακτόρων»

Το έργο αυτό υιοθετεί μια *ροή εργασίας μέσω πρακτόρων*: μια αλυσίδα όπου διάφοροι πράκτορες τεχνητής νοημοσύνης επεξεργάζονται αυτόματα τα διαδοχικά στάδια μιας υπόθεσης. Συγκεκριμένα: ένας πράκτορας ψηφιοποιεί και επαληθεύει τα έγγραφα· ένας πράκτορας προσδιορίζει την προθεσμία παραγραφής· άλλος πράκτορας επαληθεύει την ταυτότητα των διαδίκων· ένας άλλος την εγκυρότητα της υπογραφής· ένας άλλος τα έγγραφα που λείπουν· και ένας τελευταίος το ποσό της απαίτησης.

Το αρχιτεκτονικό αυτό στοιχείο είναι καθοριστικό. Τα στάδια της ανάλυσης των εγγράφων εμπίπτουν στην κατηγορία της «μαθησιακής» Τεχνητής Νοημοσύνης, επειδή αφορούν μη δομημένα έγγραφα. Ωστόσο, τα στάδια του **υπολογισμού** – η προθεσμία, το ύψος της οφειλής – ανατίθενται σε ντετερμινιστικές λειτουργίες και όχι στη γενετική τεχνητή νοημοσύνη. Με αυτόν τον τρόπο, το έργο εξουδετερώνει τον κίνδυνο «παραίσθησης»: η Τεχνητή Νοημοσύνη χρησιμοποιείται μόνο για ό,τι ξέρει να κάνει, ενώ ο υπολογισμός ανατίθεται σε μια λογική που υπόκειται σε έλεγχο.

Και σε κάθε κρίσιμο στάδιο, υπάρχει ένα **σημείο ανθρώπινης επικύρωσης**. Ο δικαστής διατηρεί τον έλεγχο και παραμένει υπεύθυνος για την απόφαση.

Η λύση έχει σχεδιαστεί ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλες διαφορές, καθώς και από άλλα κράτη μέλη.

Ένα **νομικό** σκέλος συμπληρώνει το σύστημα: η πρόταση ενός περιορισμένου αριθμού **τυποποιημένων προτύπων** και μιας **ειδικής διεπαφής για τα τραπεζικά ιδρύματα**, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία της διαβίβασης των εγγράφων.

Τρίτο ερώτημα: ανοίγει η Τεχνητή Νοημοσύνη νέες δυνατότητες;

Ναι, και το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο το αποδεικνύει. Τα ανοιχτά δικαστικά δεδομένα έχουν αλλάξει ριζικά την κλίμακα της έρευνας εγγράφων. Έχουμε περάσει από έναν κόσμο όπου η δυσκολία ήταν η απόκτηση της πληροφορίας σε έναν κόσμο όπου η δυσκολία είναι η εύρεση της σχετικής πληροφορίας. Πάνω από ένα εκατομμύριο αποφάσεις είναι ήδη προσβάσιμες· στο μέλλον, θα είναι προσβάσιμα πολλά εκατομμύρια. Μπροστά σε αυτόν τον όγκο, τα παραδοσιακά εργαλεία φτάνουν στα όριά τους.

Η μέθοδος που επιλέχθηκε είναι συνετή: να ξεκινήσουμε με έναν μόνο τύπο δεδομένων. Η πρώτη εφαρμογή αφορά τα υπομνήματα των δικηγόρων, 130.000 από το 2010. Πώς να εντοπίσουμε, ανάμεσα σε εκατομμύρια έγγραφα, τις υποθέσεις που είναι θεματικά παρόμοιες; Πώς να ανιχνεύσουμε τις αναδυόμενες διαφορές; Πώς να προσδιορίσουμε ταχύτερα σειρές υποθέσεων; Για ένα ανώτατο δικαστήριο, αυτά τα ζητήματα έχουν αποκτήσει στρατηγική σημασία.

Αυτό που προσφέρει εδώ η τεχνητή νοημοσύνη, δεν το επέτρεπε η κλασική αυτοματοποίηση: να αναδείξει συσχετίσεις που κανένας ρητός κανόνας δεν θα μπορούσε να προβλέψει. Πρόκειται για μια πραγματική καινοτομία. Αλλά είναι επίσης εκεί που **πρέπει να επιδειχθεί η μέγιστη επαγρύπνηση**, καθώς αγγίζουμε την ίδια τη νομική συλλογιστική.

Οι δυσκολίες: τέσσερις αντιθέσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουμε

Πρώτο πεδίο έντασης: κυριαρχία ή αποδοτικότητα;

Τα μοντέλα με την καλύτερη απόδοση αναπτύσσονται συχνά εκτός Ευρώπης. Ωστόσο, τα δικαστικά δεδομένα αποτελούν δεδομένα κρατικής κυριαρχίας. Μπορούμε να αναθέσουμε την ανάλυσή τους σε υποδομές που υπόκεινται σε ξένο δίκαιο;

Η Γαλλία απαντά με προσοχή: δίνουμε προτεραιότητα στις υποδομές κυριαρχίας και στις λύσεις που είναι συμβατές με τις απαιτήσεις του SecNumCloud. Η Γαλλία προτιμά, για τα πιο ευαίσθητα δικαστικά δεδομένα, λύσεις που φιλοξενούνται σε υποδομές που πληρούν τις απαιτήσεις του SecNumCloud. Αυτό το πλαίσιο αναφοράς, που ορίζεται από την ANSSI, την εθνική μας υπηρεσία κυβερνοασφάλειας, εγγυάται υψηλό επίπεδο ασφάλειας, προστασίας δεδομένων και ψηφιακής κυριαρχίας.

Αλλά αυτή η επιλογή έχει ένα κόστος: μπορεί να επιβραδύνει την ανάπτυξη ή να περιορίσει την πρόσβαση στα πιο προηγμένα μοντέλα. Ισορροπούμε συνεχώς μεταξύ στρατηγικής αυτονομίας και άμεσης απόδοσης.

Δεύτερο πεδίο έντασης: μεγάλα προγράμματα ή μικρά έργα;

Οι μεγάλες διοικητικές υπηρεσίες έχουν την τάση να σχεδιάζουν φιλόδοξα και συνολικά έργα. Ωστόσο, τα πιο αποτελεσματικά έργα είναι συχνά τα πιο στοχευμένα. Ένα εργαλείο που επιλύει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, το οποίο αντιμετωπίζεται καθημερινά, έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο από μια φιλόδοξη πλατφόρμα με θεωρητικές εφαρμογές. Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους μας ενδιαφέρουν οι προσεγγίσεις που εμπνέονται από τις κρατικές νεοφυείς επιχειρήσεις, οι οποίες βασίζονται στις ανάγκες του πεδίου.

Η Γαλλία αναπτύσσει εδώ και αρκετά χρόνια μια προσέγγιση που ονομάζεται «**κρατικές νεοφυείς επιχειρήσεις**» (**Start-up d'État**), η οποία βασίζεται σε μια απλή αρχή: να ξεκινάει κανείς από ένα συγκεκριμένο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι χρήστες και όχι από μια τεχνολογία ή ένα μεγάλο πληροφοριακό πρόγραμμα.

Μικρές ομάδες που αποτελούνται από επαγγελματίες του κλάδου, χρήστες και ειδικούς στον ψηφιακό τομέα αναπτύσσουν γρήγορα ένα πρωτότυπο, το οποίο δοκιμάζεται απευθείας στο πεδίο. Στη συνέχεια, η λύση βελτιώνεται επαναληπτικά με βάση τα σχόλια των χρηστών. Εάν αποδειχθεί η χρησιμότητά της, εφαρμόζεται σταδιακά σε ευρύτερη κλίμακα.

Τρίτο πεδίο έντασης: ταχύτητα ή ασφάλεια;

Οι τεχνολογίες εξελίσσονται με εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς· οι προσδοκίες των επαγγελματιών είναι υψηλές. Ωστόσο, η δικαιοσύνη δεν μπορεί να προχωρά με τον ρυθμό μιας ιδιωτικής επιχείρησης.

Κάθε νέο εργαλείο πρέπει να αξιολογείται· κάθε κίνδυνος να εντοπίζεται· κάθε επίπτωση στα θεμελιώδη δικαιώματα να αναλύεται. Αυτή η προσοχή θεωρείται μερικές φορές ως βραδύτητα· αποτελεί όμως μια δημοκρατική απαίτηση.

Τέταρτο πεδίο έντασης: καινοτομία ή εμπιστοσύνη;

Μια τεχνητή νοημοσύνη που παράγει μια εξαιρετική απάντηση, αλλά της οποίας η συλλογιστική παραμένει αδιαφανής, δημιουργεί ένα ιδιαίτερο πρόβλημα στον δικαστικό τομέα.

Η δικαιοσύνη βασίζεται στην αιτιολόγηση, στην αντιπαράθεση και στην ευθύνη. Αυτές οι αρχές επιβάλλουν ο άνθρωπος να παραμένει σε θέση να κατανοεί, να επαληθεύει και, ενδεχομένως, να αμφισβητεί το αποτέλεσμα που παράγει η μηχανή.

Γι' αυτό και ο **Κώδικας Δεοντολογίας της CEPEJ** παραμένει για εμάς ένα κείμενο αναφοράς. Επτά χρόνια μετά την έγκρισή του, οι αρχές του παραμένουν εξαιρετικά επίκαιρες. Μας υπενθυμίζουν ότι το ζητούμενο δεν είναι μόνο το τι επιτρέπει η Τεχνητή Νοημοσύνη να γίνει: είναι επίσης το τι μια δημοκρατική κοινωνία δέχεται να της αναθέσει.

Από τις αρχές στους κανόνες: τρία δεοντολογικά εργαλεία

Το πλαίσιο αυτό μεταφράζεται σήμερα σε τρία συμπληρωματικά μέσα. Το Ανώτατο Συμβούλιο της Δικαιοσύνης δημοσίευσε στις 12 Δεκεμβρίου 2025 έναν Κώδικα Δεοντολογίας των Δικαστών, στον οποίο προστέθηκαν γενικές διατάξεις σχετικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας δημοσίευσε τον Δεκέμβριο του 2025 έναν χάρτη χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης αφιερωμένο στη διοικητική δικαιοδοσία. Και το Εφετείο θα δημοσιεύσει σύντομα τον δικό του.

Μια κοινή βάση, κληρονομιά της CEPEJ, διατρέχει και τα τρία αυτά κείμενα: την υπεροχή του ανθρώπου και τον έλεγχο από αυτόν, την ευθύνη για το αποτέλεσμα, καθώς και την προστασία των δεδομένων και των απόρρητων πληροφοριών.

Για να συνοδεύσει αυτόν το μετασχηματισμό μακροπρόθεσμα, θα συσταθεί σύντομα ένα παρατηρητήριο Τεχνητής Νοημοσύνης, ένα ανεξάρτητο όργανο που θα υπάγεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, με αντικείμενο την παρακολούθηση των χρήσεων από ηθική και επιστημονική άποψη σε τακτική βάση.

Συμπέρασμα: ένα μήνυμα

Θα το συνοψίσω σε μια φράση, η οποία θα μπορούσε να είναι το κοινό μας μήνυμα. Ανακαλύπτουμε σταδιακά ότι το βασικό ερώτημα δεν είναι: «Ποιο μέρος της δικαιοσύνης μπορεί να αυτοματοποιηθεί;»

Το πραγματικό ερώτημα είναι: «Ποιο μέρος της δικαστικής δραστηριότητας πρέπει να παραμείνει αναπόφευκτα ανθρώπινο;» Όσο πιο ισχυρά γίνονται τα εργαλεία μας, τόσο πιο κεντρικό γίνεται αυτό το ερώτημα.